

Het Inter-Amerikaanse Hof voor de Mensenrechten verklaart Mexico schuldig aan de gedwongen verdwijning van Rosendo Radilla Pacheco

Op dinsdag 15 december 2009 heeft het Inter-Amerikaanse Hof voor de Mensenrechten (IAHRC) uitspraak gedaan in de zaak van Rosendo Radilla Pacheco. Zijn dochter Tita Radilla Martínez verscheen begin juli 2009 voor dit hof om de zaak van haar vader te bepleiten. De uitspraak is een mijlpaal in de recente geschiedenis van Mexico zowel gezien het feit dat Tita Radilla ondanks veel tegenwerking al jarenlang actief is om de onderste steen boven te krijgen in deze zaak, als ook vanwege de inhoudelijke elementen van de uitspraak.

Een van de elementen van de uitspraak is de erkenning van de historische context waarbinnen de gedwongen verdwijning van Dhr. Radilla Pacheco heeft plaatsgevonden. Met historische context wordt bedoeld op *The Dirty War* die in de jaren '60, '70 en begin '80 in Mexico en in het bijzonder in de staat Guerrero woedde. In de tweede helft van de twintigste eeuw ging het Chilpancingo, de hoofdstad van Guerrero, en het toeristengebied rondom Acapulco economisch gezien voor de wind. Andere delen van de staat vielen hierbuiten omdat de overheid van mening was dat deze gebieden, met een overwegend inheemse bevolking, niet konden bijdragen aan de ontwikkeling van de staat. In de jaren 50 en 60 organiseerden boeren en onderwijzers zich uit protest tegen deze verwaarlozing. Als reactie hierop startte het leger een gewelddadige campagne, die later bekend is geworden *The Dirty War*, om dit verzet de grond in te drukken. Sociale organisaties en burgers werden het slachtoffer van onderdrukking en machtsmisbruik door de politie, waaronder willekeurige opsluiting, marteling en gedwongen verdwijningen.

Meer dan 400 mensen zijn in deze periode verdwenen waaronder Rosendo Radilla Pacheco in Augustus 1974 bij een militaire controlepost in Atoyac de Álvarez in Guerrero. De eerste mensenrechtenorganisatie in Guerrero is ontstaan toen familieleden van de verdwenen personen zich eind jaren 70 organiseerden. In 1977 werd de organisatie opgericht die later AFADEM ging heten, de organisatie van familieleden van gevangen en verdwenen personen en slachtoffers van mensenrechtenschendingen in Mexico. Deze organisatie streeft naar een terugkeer van de verdwenen personen en een einde van alle gedwongen verdwijningen en de straffeloosheid die voor de daders geldt. De vicevoorzitter van deze organisatie is Tita Radilla Martínez.

Een ander belangrijk element in de uitspraak is de bevestiging dat de rechten van Rosendo Radilla Pacheco en zijn familie geschonden zijn en dat zij onvoldoende toegang tot rechtspraak gehad hebben. Tita Radilla Pacheco probeert al jarenlang gerechtigheid te behalen in de zaak van haar vader. Verschillende rechtbanken in Mexico oordeelden echter dat de zaak al zo lang geleden had plaats gevonden, dat het niet meer de verantwoordelijkheid van de huidige regering is. In 1999 diende AFADEM een klacht in bij de *National Attorney General's Office* op basis waarvan de Nationale Mensenrechten Commissie zich boog over de verdwijningen die AFADEM gedocumenteerd heeft. Dit leidde tot de aanbeveling aan de Mexicaanse staat deze zaken te onderzoeken. In 2001 werd de *Special Prosecutor's Office for Social and Political Movements of the Past* (FEMOSPP) opgericht. Tita Radilla Martínez had echter het gevoel voortdurend afgescheept te worden zonder dat de FEMOSPP enige actie ondernam.¹ Uiteindelijk heeft zij besloten zich tot de internationale gerechtshoven te wenden om gerechtigheid te verkrijgen.

---

¹ PBI Mexico (2007) "Human Rights Defenders in the State of Guerrero. Cases of resistance and initiatives from civil society regarding the defense and promotion of fundamental rights in Mexico." Pg 24-25.

Met deze moeizame rechtsgang hangt ook de constatering van de IAHRRC samen dat het gebruik van militaire rechtbanken om ernstige zaken van mensenrechtenschendingen te behandelen niet compatibel is met internationale standaarden. In Mexico worden zaken waar militairen als mogelijke daders bij betrokken zijn behandeld door een militaire rechtbank. Hier kunnen grote vraagtekens bij gezet worden gezien de waarschijnlijke partijdigheid van deze rechtbanken; meestal leiden deze rechtszaken niet tot vervolging van de betrokken militairen. Gezien de vergaande militarisering in Mexico en het aantal misdaden dat door militairen begaan wordt, is dit een belangrijk onderdeel van de uitspraak van de IAHRRC.

De uitspraak van het IAHRRC in de zaak van Rosendo Radilla Pacheco is dus van groot belang en heeft belangrijke gevolgen; erkenning van de verdwijningen die in het kader van *The Dirty War* hebben plaatsgevonden, verplichting van de Mexicaanse regering om de verdwijning van Dhr. Radilla Pacheco vakkundig en spoedig te onderzoeken en om zijn familie symbolische en financiële genoegdoening te geven en de opdracht om wetgeving zodanig aan te passen dat rechtszaken waarbij militairen betrokken zijn niet langer behandeld worden door een militaire rechtbank. Hopelijk is dit het begin van een tijdperk waarin ook familieleden van andere verdwenen personen in het gelijk gesteld zullen worden.

Meer informatie over deze zaak en de uitspraak is te vinden op de website van het Mexico project: <http://www.pbi-mexico.org/los-proyectos/pbi-mexico/noticias-de-pbi-mexico/>

In de eerstvolgende uitgave van het blad *Peaces* zal een artikel te lezen zijn over deze bijzondere uitspraak en de achtergrond daarvan.